

Diskuse o Patočkovi

- ◆ diskuse, česky, vznik: nedatováno, asi 70. léta
- ◆ discussion, Czech, origin: nedatováno, asi 70. léta

Diskuse o Patočkovi [1970]

[strojový, neredigovaný přepis – model Gemini 3 (flash/pro) – únor 2026]

--- (Diskuse o Patočkovi.flac) ---

Hejdánek: Zatím nezdá, totiž v jistém pojetí, když vezmeš konkrétní formy, tak jak lidi si myslí, že se to jeví, tak Patočka sám musí vykázat, že to je pro nás přijatelný nebo ne. Ať jsme *fenomenologové* nebo ne. Přitom ale jestliže *reflexí* dospíváme k tomu, že ta podmínka tu je, tak zpětně můžeme odvodit, že by to možný bylo.

Jiný hlas: Ne? Ano, jistě, to je naprosto...

Hejdánek: Tohleto bude potřebovat Patočka udělat velmi, velmi tak nějak... Hele, a to je taky pojetí té myšlenky toho Weischedela. A ten Weischedel, to je tak trochu ještě jinak. Já jsem si to... děkuju. Z diskuse s tím Rezkem mně teď trochu svitlo, jak on to ten Weischedel myslí. My jsme se chvílu nemohli dohodnout a je nám světlo. Ten Weischedel totiž říká toto. On klade otázku po *metafyzické, filosofické teologii*. A ta jeho teze vlastně je asi v tomhle. Že to nebyl nesmysl, to o co jim šlo. Ono to sice je neudržitelné, ale není to nesmysl. Oni ustavičně vlastně *reflexivně* se snažili najít tu podmínku. A ono se ukazuje, že ta podmínka opravdu vystupuje tak nějak pro *reflexi* nejzřetelněji spíš právě...

[nesrozumitelné]. Ale jestliže to takhle nahlédneme, tak pak můžeme z tohodle hlediska posoudit všechny ty *metafyzické* pokusy o důkazy Boha a tak dále, jako něco, co míří tímhle směrem.

Jiný hlas: Ptát se teda odkud ta...

Hejdánek: A ptát se odkud. Odkud to bylo, a to je taky podle něho jediný *legitimní* způsob kladení otázky Boha. Čili ono vůbec nejde o to, že by jim dával za pravdu. On zpětně ukazuje, že tady je něco, co se sice teprve až skrze tohleto dá přivést k nahlédnutí, ale že to nebyla úplná blbost.

Jiný hlas: Ano, ano.

Hejdánek: Že se pokoušeli blábolit o něčem, co přece jenom je něco. No a to je strašně pozoruhodný. To totiž najednou, při vši té absolutní, konsekventní tvrdosti tohodle myšlenkového přístupu, najednou ukazuje i tu *religiozitu* ne jako nesmysl. Nejenom jako tu cestu iluzí a tohleto všeho. To mi na tom připadá zajímavý.

Jiný hlas: Jo.

Hejdánek: A vůbec to nepřekáží.

Jiný hlas: Ano, ano.

Hejdánek: Patočka, jak o tom říkal, tak citoval, že si povídal, že to je ale málo. Ano, to je možno přiznat, to je to málo, ale není to nic. No a teď hledal, jak by řekl... Já totiž na toho Weischedela nenadávám. Ale taky já jsem mu ještě v té době vůbec neporozuměl. Na to se musím ještě krátce domluvit a vůbec si to přečíst. Jinak jsem tomu neporozuměl a jednak se mi zdálo, že tam právě ještě není ukázáno totiž takhle. Já to říkám víc, než on tam říká. Když to stáhnou ještě na tu *religiozitu*, kterou z tohoto hlediska nejvíce jako nesmysl, tak jdu dál trochu než ten Weischedel. Weischedel to stahuje pouze na ty *metafyzické* pokusy. Protože i tam může být způsobem projevu té podmínky, protože co my máme tady co předpisovat? Že ji můžeme nahlédnout s nutností na rovině *reflexe*? To přeci nemůže znamenat, že jí budeme dělat předpis, že ona se projevuje pouze na rovině *reflexe*. Na rovině *reflexe* ji pouze můžeme nahlédnout s nutností.

Jiný hlas: Není v tom chyba v tomhle myšlenkovém...

Hejdánek: Ne, nechce, nezdá se mi jenom...

Jiný hlas: Ne, jasně.

Hejdánek: No ale tak srovnajme to ještě třeba s takovouhle věcí. Tohleto najdeme u Marxe.

Jiný hlas: Taky.

Hejdánek: Že to náboženství, jak se říká právě na tom místě, kde je to citované místo o opiu, tak tam se mluví, že to je ten vzdech bezduchých poměrů.

Jiný hlas: Jo, jo, jo, jo.

Hejdánek: Že to není prostě nesmysl. Že to něco říká. Ovšem tam je to zcela *antropologický*.

Jiný hlas: Ano.

Hejdánek: Kdežto u tohohle Weischedela rozdíl je teda, že on bere, že to není nesmysl, ale navíc nejenom, že to není nesmysl, ale poukazuje to k čemusi, co správně porozuměno *legitimně*...

Jiný hlas: Ano.

Hejdánek: Poukazuje to tak všelijak divně a posunutě a tak dál, ale poukazuje to k něčemu, k čemu je možno se vztáhnout taky *legitimně* a ze stanoviska tohoto *legitimního* vztažení se je pak možno porozumět té *partikulární* nebo té omezené pravdivosti, oprávněnosti i těchto všelijak divných vztažení.

Jiný hlas: Ano, to je asi ta.

Hejdánek: A to já myslím, že to je smysluplný.

Jiný hlas: Mhm.

Hejdánek: Už třeba jenom z toho, že pojmové vystižení není možné než v pořadech falešných, protože jinak by to bylo nerozlišitelné, ani nelze poznat. Takže dokonce to potřebuje navázat, vidět v té *religiozitě*, co se to tam stává. Dokonce pak samo to nemohlo obstát. Ono to vlastně spěje k tomuhle, to je tradiční křesťanský přístup k pohanům.

Jiný hlas: Ano, ano, ano.

Hejdánek: A Pavel, co dělal jinýho? Já vím, to je letitá tradice. Akorát, že on netvrdil, že ten Bůh je takhle nahlédnutelný, jak to my tvrdíme v *reflexi*. On říkal ve víře. No ale tu-li víru chápeme... tu *reflexi* chápeme jako nějakou *reflexi* víry a tu víru chápeme jako ten základní akt vůbec, no tak pak samozřejmě tady nemusí být žádný rozdíl. Protože on říká víra Ježíše. Tady právě já dokonce bych držel i to, že ten Ježíš je tím *deficientním modem*, to doufám mnohé pobouřilo. Protože jakmile se ta víra začne fixovat na to, že tady je nějaký božský člověk, tak veškerý výtěžek je pryč. Samozřejmě. Ta víra právě má být ukázána jako tenhleten základní lidský akt, který je třeba zreflektovat. A tak Ježíš má jinou funkci než to, že je Bůh.

Jiný hlas: Ano.

Hejdánek: Čili z tohohle hlediska, když se pak řekne, že to je *deficientní modus*, že prostě na božství promítá lidskou podobu, tak myslím, že mám docela pravdu. A tohlencto je prostě sebezbožnění člověka v moderním světě, to bych dost chtěl držet.

Jiný hlas: No nevím. Tam totiž to má ještě druhou funkci, paralelně s tím, která je ovšem velice *relevantní*, totiž, že vlastně toto vypovídá, že Bůh je Bohem pouze v *deficientním modu*, jinak nemůže být Bohem. A to je cosi, co... jak to řekneš jinak?

Jiný hlas: No prostě z těch známých, jak se může někdo stát Bohem, když se nestane bratrem. Jak je možno nakrmit Pána a napojit Pána, když ne každým ubožákem. Jak může pomoci Bůh v posledku tomuto světu, jinak než že přijde ve svém synu a nechá se ukřižovat. Tak tohleto, to je cosi, tam je cosi *relevantního* v tomhleto.

Jiný hlas: Ten *deficientní modus* tam je nezbytný.

Jiný hlas: A přitom ten *deficientní modus* musí bejt stažen k tomu kusu.

Jiný hlas: Že to přestává mít...

Jiný hlas: Když žebrák k žebráku, tak to nějak jako není ono docela. Tenhleten moment já mám dojem, že by se ztratil, kdyby se to... To nějak se musí najít způsob, jak tohle zachovat a tamtoho se zbavit. Ale ono to tak splývá, že bych se toho nerad zbavoval příliš brzo, aby tohleto... Tady je jednoznačně vykázaný historický nebezpečí, že se tímhleto způsobem člověk příliš odděluje od ostatního jsoucna.

Jiný hlas: No dobře, tak to já vím, a to je dost patrný, třeba i ta technika je tím do značné míry historicky podmíněná, vše pro člověka. A zasvinít celý svět, živočichy a všechno, tak to my budeme panovat technikou, všechno prostě pro člověka. Jenomže ten idiotismus nespočívá v tom, že je oddělen člověk, právě, že se nemůže oddělit. Kdyby se mohl oddělit, tak ho to neohrožuje, ale on se nemůže oddělit a tudíž ho to ohrožuje. On je s tím.

Jiný hlas: Počkej, s čím?

Jiný hlas: S tím světem, s tím životem. On je v tom, on je kus toho života. On když všechno zasviní, tak zasviní taky sebe.

Jiný hlas: Ano. Ale tady právě to přílišný zdůrazňování, že Bůh se vtělil právě zrovna do člověka, tohleto

člověka odděluje a dělá takovej hiát mezi člověkem a světem. To se pokoušeli třeba církevní otcové, ke kterým jsem choval vždycky takovou jistou sympatii, odstranit tím pojetím toho kosmického Krista.

Jiný hlas: Jo. Počkej moment, ale tohleto já jsem neměl na mysli. Já jsem měl na mysli to, že to božské nemůže bejt jenom předmětem, k němuž se vztahuje člověk. Nýbrž že zejména to musí bejt subjekt, kterej se vztahuje k člověku. Nebo tak. Takže to vztažení božského k člověku není prostě možné jinak než jako vztažení člověka k člověku, že se realizuje v tomto.

Jiný hlas: Ale vztažení člověka k člověku a taky ke všemu ostatnímu.

Jiný hlas: Ano, ano, ano. To je samozřejmý. Ale teda, že to není jinak možný než v té *deficientní* podobě.

Jiný hlas: Jo, ale to je v pořádku, proč jí říkat *deficientní*?

Jiný hlas: No protože...

Jiný hlas: Ta *deficientní* podoba, to je jako kdybys říkal, že... No ale proč by měl bejt člověk něco *deficientního*?

Jiný hlas: Jako vůči čemusi celkovému.

Jiný hlas: No ne *deficientní*, ale už proto, že je to konečná bytost.

Jiný hlas: No počkej, tady to je chápaný trochu jinak, já myslím. *Deficientní* je to, když něco prostě je upadlý. To znamená je to ve své nepůvodní podobě. To je pro mě deficiencie.

Jiný hlas: No tak to teď momentálně mě nenapadá... Samozřejmě, že to má svou tradici, ale jestli je to potřeba zachovat nebo ne, mně není docela jasný. To je ta otázka toho původního hříchu, prvotního hříchu a tak dál. To teda vlastně tam je ta paralela s tím. Jestli je to tak nezbytný. Já tady tak trošinku vycházím z toho, co s tímhle tím dost souviselo a co myslím, že je dost hluboká myšlenka, že křesťanství určitým způsobem právě tím důrazem na toho lidského jednotlivce, kterej je právě v tom jedinečným oslovení a v tom přímým spojení s Bohem vytržen z obce i z přírody, že tady taky napáchalo prostě své dílo. Dost takový neblahý.

Jiný hlas: Já bych se chtěl zeptat na dvě takové věci. Aby si...

Jiný hlas: A co chceš...

Jiný hlas: Ne, já abyste jenom... Ten termín *deficientní*, to je jako pokleslý, ano?

Jiný hlas: No asi tak. Znamená to defekt. Tam je defekt. A to znamená... a nemůže se toho zbavit.

Jiný hlas: Proč?

Jiný hlas: No může, ale...

Jiný hlas: Dobře. Teď jsem se chtěl ptát na dvě věci. Jak se teda projevuje, pokud se teda nějak to božství...